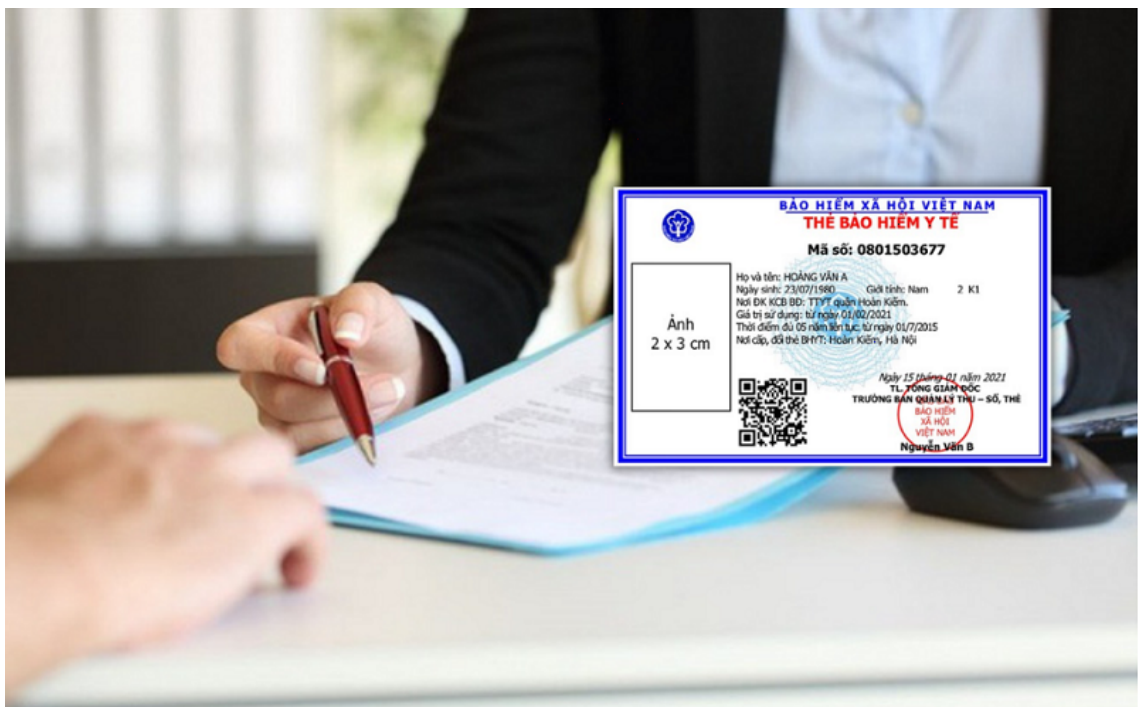

Sinh viên làm thêm bán thời gian: Hiểu đúng về nghĩa vụ đóng bảo hiểm y tế và quyền lợi tiền lương

10:46 04/04/2026

Hiện nay, sinh viên đi làm thêm bán thời gian (part-time) diễn ra rất phổ biến. Tuy nhiên, nhiều bạn trẻ rơi vào tình huống băn khoăn: Đi làm bán thời gian 6 tiếng/ngày, đã mua bảo hiểm y tế (BHYT) tại trường nhưng lại bị công ty yêu cầu truy thu tiền BHYT, kèm theo việc dọa "không đóng sẽ không trả lương". Dưới góc độ pháp lý, sinh viên cần nắm rõ các quy định sau đây để bảo vệ quyền lợi của mình.

Ảnh minh họa

Xác định đối tượng tham gia BHYT

Theo quy định tại khoản 10 Điều 1 Luật BHYT sửa đổi năm 2024: “Đối tượng tham gia BHYT gồm: Người lao động làm việc theo hợp đồng lao động không xác định thời hạn, hợp đồng lao động xác định thời hạn có thời hạn từ đủ 1 tháng trở lên, kể cả trường hợp người lao động và người sử dụng lao động thỏa

thuận bằng tên gọi khác nhưng có nội dung thể hiện về việc làm có trả công, tiền lương và sự quản lý, điều hành, giám sát của một bên, thỏa thuận với người sử dụng lao động làm việc không trọn thời gian, có tiền lương trong tháng bằng hoặc cao hơn tiền lương làm căn cứ đóng BHXH bắt buộc thấp nhất theo quy định của pháp luật về BHXH”.

Như vậy, nếu sinh viên làm việc không trọn thời gian theo hợp đồng có thời hạn từ 1 tháng trở lên, nếu trong tháng có mức lương bằng hoặc cao hơn mức tiền lương tối thiểu dùng để làm căn cứ đóng BHXH bắt buộc thì thuộc diện tham gia BHYT theo quy định pháp luật.

Nguyên tắc tham gia khi thuộc nhiều đối tượng

Theo khoản 5 Điều 13 Luật BHYT sửa đổi năm 2024: “Trường hợp một người đồng thời thuộc nhiều đối tượng tham gia BHYT khác nhau thì đóng BHYT theo đối tượng đầu tiên mà người đó được xác định theo thứ tự”.

Căn cứ khoản 5 Điều 12 Luật BHYT sửa đổi năm 2024, thứ tự đối tượng tham gia BHYT như sau: Nhóm do người lao động và người sử dụng lao động đóng; nhóm do tổ chức BHXH đóng; nhóm do ngân sách Nhà nước đóng; nhóm được ngân sách Nhà nước hỗ trợ mức đóng (bao gồm sinh viên); nhóm tham gia BHYT theo hộ gia đình.

Chiếu theo thứ tự này, nhóm người lao động (số 1) xếp trên nhóm sinh viên (số 4). Do vậy, khi sinh viên ký hợp đồng lao động đủ điều kiện thì bắt buộc phải đóng BHYT theo đối tượng người lao động tại doanh nghiệp.

Trách nhiệm đóng BHYT

Hiện nay, mức đóng BHYT bắt buộc bằng 4,5% tiền lương/tháng theo quy định; trong đó người sử dụng lao động đóng 3%, người lao động đóng 1,5%. Trường hợp đơn vị sử dụng lao động chưa trừ phần tiền đóng BHYT của người lao động trong quá trình làm việc, thì người lao động có trách nhiệm đóng phần của mình cho đơn vị, với mức đóng 1,5% tiền lương/tháng theo quy định để nộp về cơ quan BHXH.

Về việc doanh nghiệp giữ lương để yêu cầu người lao động hoàn thành nghĩa vụ đóng BHYT, cần căn cứ Điều 94 Bộ luật Lao động năm 2019: “Người sử dụng lao động không được dùng việc trả lương để cưỡng ép người lao động thực hiện các nghĩa vụ khác không có trong hợp đồng hoặc trái pháp luật”.

Theo đó, tiền lương là quyền lợi hợp pháp của người lao động tương ứng với công sức đã bỏ ra và phải được thanh toán đầy đủ, đúng hạn. Khi chấm dứt hợp

đồng, doanh nghiệp có nghĩa vụ thanh toán đầy đủ tiền lương cho sinh viên. Phần nợ BHYT (nếu có) phải được giải quyết theo đúng quy định truy thu của pháp luật.

Để tránh những vướng mắc, sinh viên khi đi làm thêm cần: Kiểm tra kỹ nội dung hợp đồng lao động, đặc biệt là các điều khoản liên quan đến BHXH, BHYT; Xác định rõ mình thuộc đối tượng tham gia BHYT nào; Theo dõi việc trích nộp bảo hiểm hàng tháng; Chủ động trao đổi với đơn vị sử dụng lao động khi có phát sinh chưa rõ ràng; Trường hợp quyền lợi bị ảnh hưởng, có thể phản ánh tới cơ quan chức năng hoặc tổ chức công đoàn để được hỗ trợ.

Phạm Chính